

METODOLOŠKO UPUTSTVO

ISTRAŽIVANJE

O KORISNICIMA, OBLICIMA, MJERAMA I USLUGAMA IZ OBLASTI SOCIJALNE ZAŠTITE

MALOLJETNI KORISNICI

Sadržaj

PRAVNI OSNOV	3
METODOLOŠKE OSNOVE	3
Cilj i sadržaj statističkog istraživanja	3
Izveštajne jedinice	3
Obuhvat istraživanja	3
Metod, vrijeme i izvori prikupljanja podataka	4
Obaveze zaštite individualnih podataka	4
Kategorije korisnika	4
Mjere socijalne zaštite	5
Usluge socijalnog rada	6

ISTRAŽIVANJE O KORISNICIMA, OBLICIMA , MJERAMA I USLUGAMA IZ OBLASTI SOCIJALNE ZAŠTITE – MALOLJETNI KORISNICI

PRAVNI OSNOV

Istraživanja se sprovode na osnovu Zakona o statistici i statističkom sistemu Crne Gore „SL.list CG“ br. 18/12 od 30. 03. 2012. godine.

METODOLOŠKE OSNOVE

Metodološka rješenja, standarde (klasifikacije, nomenklature, definicije i drugo) i obrasce, neophodne za sprovođenje ovih istraživanja, propisuje Zavod za statistiku Crne Gore, prema Godišnjem planu statističkih istraživanja od interesa za Državu Crnu Goru.

Cilj i sadržaj statističkog istraživanja

Socijalna zaštita je organizovanje preuzimanje mjera od strane društva u cilju sprečavanja i otklanjanja posljedica stanja u kojima pojedinci i porodice ne mogu da zadovolje svoje životne potrebe. Cilj socijalne zaštite je obezbjeđivanje zaštite porodice, pojedinca, djece u riziku i lica u stanju socijalne potrebe, odnosno socijalne isključenosti

U godišnjoj periodici sprovodi se istraživanje : Godišnji satistički izvještaj o maloljetnim korisnicima i oblicima socijalne zaštite. Ovim istraživanjem se prikupljaju se podadaci o vrsti korisnika, oblika kao i smještaj i zbrinjavanje pojedinih kategorija korisnika, struktri korisnika prema raznim obelježjima korisnika socijalne zaštite u Crnoj Gori. Korisnik je lice, koje je ostvarilo pravo, odnosno za koje se sprovodi postupak za ostvarenje prava na materijalno davanje ili uslugu socijalne i dječije zaštite;

Cilj istraživanja o maloljetnim korisnicima i oblicima, mjerama i uslugama socijalne zaštite je objezbjeđivanje podataka o korisnicima prema kategorijama, polu i uzrastu, oblicima i mjerama i uslugama socijalnog rada, kategorizacija djece, usvojenja i hraniteljstva.

Izveštajne jedinice

Izveštajne jedinice u istraživanju o maloljetnim korisnicima su centri za socijalni rad ili službe socijalne zaštite pri skupštinama opština ako je tako odredjeno Zakonom o socijalnoj zaštiti i službi socijalne zaštite. Ukoliko je služba socijalne zaštite pri Skupštini opštine zadržala u svom djelokrugu samo određene oblike socijalne zaštite, na primjer: starateljstvo , usvojenje i dr., a sve ostalo prenijela na Centar za socijalni rad, dužna je da centru pruži sve potrebne podatke.

Obuhvat istraživanja

Godišnji statistički izvještaj o maloljetnim korisnicima i oblicima socijalne zaštite (SZ-1a) obuhvata korisnike koji su koristili neke od oblika, mjera i usluga socijalne zaštite.

Metod, vrijeme i izvori prikupljanja podataka

Zavod za statistiku propisuje metodologiju istraživanja, izradu adresara centara za socijalni rad, koji predstavljaju izvještajne jedinice, štampanje obrazaca i dr. instrumenata potrebnih za sprovođenje istraživanja. Izvještajnim jedinicam se dostavljaju po tri primjerka, od kojih jedan primjerak izvještajna jedinica zadržava u svojoj dokumentaciji a ostale primjerke dostavlja nadležnom statističkom organu, a izvještajna jedinica popunjen izvještaj dostavlja u roku koji je određen programom statističkih istraživanja, nakon čega se vrši obrada i sumiranje podataka. U Zavodu za statistiku vrši se kontrola obuhvata, kontrola tačnosti i potpunost podataka, računski i logička kontrola prema jedinstvenim kriterijumima obrada podataka i tabeliranje podataka. Podaci obuhvataju period od 01.01. do 31.12. za godinu koja je naznačena u obrascu.

Obaveze zaštite individualnih podataka

Podaci dobijeni od izvještajnih jedinica (centra za socijalni rad) predstavljaju službenu tajnu, isključivo se koriste u statističke svrhe. Podaci se agregiraju na određenim klasifikacionim nivoima i objavljuju se u zbirnom obliku.

Spisak i definicije osnovnih obježja socijalne zaštite

U datom obrascu SZ-1a, upisuju se samo osnovne kategorije korisnika socijalne zaštite.

Osnovna kategorija je ona kategorija koja predstavlja preovlađujući poremećaj pojedinca tj. njegovu osnovno stanje socijalne potrebe.

Novoevidentirani korisnici su sva lica koja su po prvi put evidentirana, kao lica u stanju socijalne potrebe u Centru za socijalni rad odnosno u opštinskoj službi socijalne zaštite u toku izvještajne godine.

Reaktivirani korisnici su sva ona lica koja su ponovo postali korisnici socijalne zaštite pa je njihov dosije ponovo stavljen iz pasive u aktivu.

Stavljeno u pasivu znači da je slučaj okončan, jer je prestala potreba za daljim korišćenjem usluga socijalne zaštite (na pr. završio školu, zaposlio se, osamostalio se, umro i sl.)

Stanje na kraju godine (31.12) prikazuje broj korisnika koji uživaju neki od oblika socijalne zaštite, koji su tokom tekuće godine uživali, ili su tokom godine koristili neku od usluga socijalnog rada, podrazumijevajući lica koja su dijagnosticirana

Kategorije korisnika

Ugrožena djeca i mladi porodičnom situacijom obuhvataju djecu čija su oba roditelja umrla, djecu nepoznatih roditelja, nahočad; djecu napuštenu od strane roditelja koji odbijaju da se o njima staraju, djecu čiji su roditelji lišeni roditeljskog prava (odlukom suda); socijalno i materijalno ugroženu djecu, bez stalnih izvora prihoda; djecu roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost, jer su na liječenju, na izdržavanju kazne, inostranstvu i sl.; djecu iz porodica sa poremećenim porodičnim odnosima gdje su konfliktno situacije, asocijalna, patološka i sl. ponašanja roditelja, zanemaruju djecu; djecu roditelja u brakorazvodnom sporu i djecu (razvedenih roditelja) sa neriješenim izdržavanjem, tj. neregulisanom alimentacijom.

Djeca i mladi sa poremećajima u ponašanju obuhvataju djecu sa asocijalnim ponašanjem jer krše opšte prihvaćene norme ponašanja (skitanje, bježanje od škole, maloljetni narkomani; maloljetne prestupnike i djecu iznad 14 godina koja su izvršila djela inkriminisano propisima krivičnog zakonodavstva).

Djeca i mladi mentalno zaostala, obuhvataju djecu zaostalu u intelektualnom razvoju (debile, lakše imbecile, imbecile i idiote).

Djeca i mladi ometena u fizičkom razvoju obuhvataju slabovidu, slijepu, naglunu, gluvu djecu, djecu sa poremećajima u govoru i glasu, distrofičare i drugu tjelesno oštećenu i oboljelu djecu.

Djeca i mladi sa kombinovanim smetnjama obuhvataju djecu sa tjelesnim oštećenjem i psihičkom zaostalošću, tj. djecu višestruko ometenu u razvitku.

Ostala djeca i mladi korisnici usluga socijalne zaštite obuhvataju članove porodice kadrovca, jer su materijalno neobezbijedeni, dok je hranilac na odsuženju vojnog roka ili u drugoj obaveznoj vojnoj službi, maloljetna lica za koju se traži saglasnost za sklapanje braka od organa starateljstva; kao i ostala lica bez specifikovane kategorije, koja se ne mogu uvrstiti ni pod jednu kategoriju

Podaci, o oblicima mjerama i uslugam socijalne zaštite razvrstavju se prema donijetim rješenjima i sprovedenim oblicima, mjerama i uslugama.

Jedno isto lice se može pojaviti više puta, tj. onoliko puta koliko je koristilo neki od oblika socijalne zaštite u toku izvještajne godine

Oblici socijalne zaštite

Strateljstvo – Upisuje se broj slučajeva stavljenja pod starateljstvo maloljetnih lica i odraslih lica lišenih poslovne sposobnosti. Ne obuhvataju se posebni slučajevi stavljanja pod starateljstvo.

Usvojenje – Upisuje se broj slučajeva zakonskog usvajanja na osnovu donijetih rješenja i to samo oni slučajevi kada se usvojenjem rješava socijalni problem djeteta. **Smještaj** – u drugu porodicu, u ustanovu socijalne zaštite i druge ustanove, upisuje se broj "slučajeva" lica u stanju socijalne potrebe.

Novčane nadoknade – stalne je broj slučajeva davanja stalne i jednokratne naknade od službe za socijalne zaštite ili Centara za socijalni rad.

Ostale pomoći – u naturi, njega i druge usluge u stanu, dodatak za tuđu njegu, zapošljavanje u preduzeću i sl.. Upisuje se broj slučajeva davanja pomoći od službe socijalne zaštite odnosno Centra za socijalni rad. Neobuhvataju se slučajevi davanja pomoći u naturi od Crvenog krsta ili drugih ustanova, posredovanjem službe socijalne zaštite ili Centra za socijalni rad.

Mjere socijalne zaštite

Kod mjera socijalne zaštite upisuje se broj preduzetih mjera od strane Centra za socijalni rad, odnosno službe socijalne zaštite oko bezbjedivanja mjesta u predškolskim ustanovama, ljetovanje i oporavka, uključivanje na školovanje prestarjele djece i djece u specijalnim školama, pomoć u zapošljavanju, rješavanje stambenog pitanja, mišljenje suda za dodjelu djece, prijedlozi drugim institucijama i sl.

Usluge socijalnog rada

Kod usluga socijalnog rada upisuje se broj obavljenih usluga od strane Centra za socijalni rad, odnosno službe socijalne zaštite po pitanju pomoći u vaspitavanju i razvojnim problemima djece, u sređivanju bračnih i porodičnih odnosa, rad na usmjeravanju lica u stanju socijalne potrebe (smještaj u ustanovu socijalne zaštite i druge ustanove, drugu porodicu i sl.), pomoć u ostvarivanju određenih prava, (regulisanje penzije, alimentacije i sličnih prava); dijagnostika ugovrdjuje u kakvom stanju socijalne potrebe nalazi se određeno lice; rad na organizovanju radne i životne sredine, intervencije i posredovanja kod drugih institucija (kod Cevenog krsta i drugih humanitarnih organizacija).

Ostali oblici, mjere i usluge socijalne zaštite obuhvataju sve ostale usluge koje pruža Centar za socijalni rad odnosno službe socijalne zaštite.

Reprezentativnost podataka

Podaci se prikupljaju na nivou opština, odnosno u opštinama gdje se nalaze centri za socijalni rad i pokrivaju određeni broj opština.

Usaglašenost sa međunarodnim preporukama, stadardima i praksom

Metodologija koja se sprovodi u ovom statističkom istraživanju u oblasti socijalne zaštite je djelimično usklađena sa međunarodnim zahtjevima i praksom izračunavanja i prikazivanja indikatora. Donošenjem odgovarajućih zakona iz ove oblasti omogućiće se usaglašavanje sa međunarodnim zahtjevima.

Organi za sprovođenje statističkog istraživanja

U pripremi i sprovođenju statističkog istraživanja učestvuje Zavod za statistiku - Odsjek obrazovanja, istraživanja i razvoja, kulture, pravosuđa i uprave i područne jedinice koje prikupljaju podatke.

Zavod za statistiku utvrđuje i izrađuje jedinstvene metodološke osnove i instrumente za sprovođenje istraživanja, priprema adresare potrebne za istraživanje, priprema i štampa upitnike i distribuira ih područnim jedinicama. Područna jedinica vrše distribuciju obrazaca izvještajnim jedinicama sa svoje teritorije, prikupljaju izvještaje i dostavljaju Zavodu za statistiku na dalju obradu podataka.

Obaveznost davanja podataka temelji se na osnovu Zakona o statistici i statističkom sistemu.

Rokovnik za rad istraživanja

- Priprema istraživanja i štampa upitnika, ažuriranje adresara i šifriranje – mart
- Prikupljanje podataka – slanje na teren upitnika područnim jedinicama – mart
- Prijem materijala od područnih jedinica –maj
- Kontrola materijala i materijala za unos podataka u Zavodu za statistiku – jun
- Unos podataka, logička i računaska kontrola – jun
- Tabeliranje i izrada rezultata – jun
- Izrada saopštenja – jun

Publikovanje podataka Dobijeni podaci publikuju se putem saopštenja (godišnja periodika), putem ostalih statističkih publikacija (Statistički godišnjak). Podaci se publikuju i u elektronskoj formi (na sajtu Zavoda za statistiku Crne Gore).

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)

81000 Podgorica, IV Proleterske br. 2,

telefon (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodološko uputstvo pripremila:

Sonja Nedović

Tel. +382-20-231 285

contact@monstat.org

Tehnička urednica: Radmila Šišević